מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • נובמבר 2012

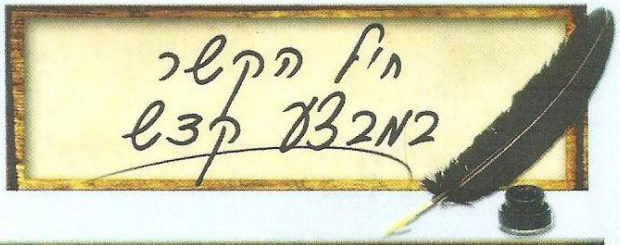

דבר קשר"ר

"עם שאינו מכבד את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל" (יגאל אלון).

בעלון זה אנו נציין 56 שנים למבצע "קדש", שהחל ב-29 באוקטובר 1956. העילה למלחמה נבעה מכמה סיבות עיקריות:

- מצרים חוסמת בפני ישראל את מיצרי טיראן ותעלת סואץ ובכך מונעת מעבר סחורות לישראל.
- פעילות טרור והסתננויות לישראל.
- חיזוק כוח ההרתעה של ישראל וייצוב מאזן הכוחות שהתערער באותה תקופה.
- רצון של בריטניה וצרפת להשתלט על תעלת סואץ.

כמו כן, נציין 25 שנים לאירוע "ליל הגלשונים" שבו נפלו שישה חיילים, חמישה מהם שירתו בפלחי"ק הנח"ל שהיה ממוקם במחנה "גיבור" סמוך לקריית שמונה.

כמפקדים עלינו לחנך את חיילינו לאור ערכי צה"ל הבאים לידי ביטוי באירועים המוזכרים. רוח צה"ל הינה נר לרגלינו.

בהתבסס על ערך הרעות - אילו השומר לא היה נוהג כפי שנהג ויורה אף ירייה אחת, ודאי שהיה מתריע לכל המחנה על המתרחש, ותוצאות האירוע היו נראות אחרת לצד החיובי.

אף על פי שהיו מספר מעשי גבורה, לדוגמה, הסמ"פ ששאף למגע עם המחבל וניסה לדורסו ולצערנו לא הצליח,

היו גם דוגמאות של הימנעות ממגע, שפגעו בערך הרעות והביאו לאסונות. אין חייל הדואג לעצמו בלבד, אלא לרעיו ומבצע את תפקידו.

בברכה,

איל זלינגר, תא"ל

קצין קשר ותקשוב ראשי

"רקע כללי - מבצע קדש/מלחמת סיני:

ראש הממשלה : דוד בן גוריון

שר הביטחון : דוד בן גוריון

רמטכ"ל : משה דיין

קשר"ר : אל"מ אריאל עמיעד

מקשא"פ דרום : צבי אלנתן

מלחמת סיני, הידועה גם בשם "מבצע קדש", היא מלחמה שהתנהלה בין מצרים לישראל, בין ה-29 באוקטובר ל-5 בנובמבר 1956 (כ"ד בחשוון עד א' בכסלו תשי"ז).

מטרות המבצע:

מבחינת מדינת ישראל, הייתה זו מלחמת מנע שנועדה לפתור שלוש בעיות ביחסים עם מצרים:

- פעילות טרור והסתננויות לישראל.
- פגיעה בחופש השיט - מצרים חסמה בפני ישראל את המעבר בתעלת סואץ ומיצרי טיראן וכך מנעה מעבר סחורות לישראל.
- חיזוק כוח ההרתעה של ישראל וייצוב מאזן הכוחות שהתערער באותה התקופה.

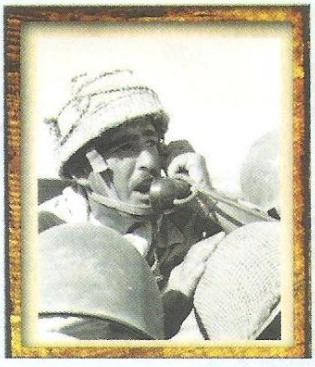

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • נובמבר 2012

מהלכי המלחמה:

המלחמה נוהלה בתאום מדיני וצבאי עם בריטניה וצרפת, שפתחו במקביל במבצע נגד מצרים שנקרא בשם "מבצע מוסקטר".
במהלך המלחמה כבשה ישראל את חצי האי סיני ולאחר סיומה פינתה אותו.
צה"ל שעליו פיקד רא"ל משה דיין זכה לניצחון רב רושם.
המלחמה נפתחה ב-29 באוקטובר 1956 בשעה 17:00, עם הצנחת גדוד 890 בפיקוד רס"ן רפאל איתן (לימים הרמטכ"ל), במצבת פרקר, בכניסה המזרחית של מעבר המיתלה, כ-30 ק"מ מתעלת סואץ.
יתר חטיבת הצנחנים בפיקוד אל"מ אריאל שרון חצתה באותה עת את הגבול המצרי והתקדמה לתוך סיני, בציר כונתילה - תמד - נחל.
אלוף פיקוד הדרום, אסף שמחוני, הורה על הפעלה מיידית של אוגדת המאמץ העיקרי, בבוקר ה-30 באוקטובר.
לוח הזמנים החפוז חיבל בתפעול האוגדה, וכוחותיה לא הצליחו לכבוש את המתחם המצרי המבוצר באום - כתף - אום - שיחאן.
אף על פי כן, הצליחה חטיבה 7 לעקוף את המתחם מדרום, לכבוש ב-31 באוקטובר את אבו-עגילה ולכתרו. כוחות של חטיבה 7 המשיכו במרדף לכיוון איסמעיליה. ב-2 בנובמבר נעצרה החטיבה במרחק של 16 ק"מ ממזרח לתעלה.
משימתה הושלמה.
אוגדת המאמץ המשני כבשה את המערך המצרי המבוצר של רפיח בליל ה-31.10-1.11.1956, כבשה את אל-עריש ב-2.11, והגיעה בסיוע אווירי אל תחום 16 ק"מ ממזרח לתעלת סואץ.
באותו יום פתחה חטיבת חי"ר עצמאית בהתקפה על רצועת עזה והשלימה את כיבושה למחרת היום.

ב-1 בנובמבר החלו חילות האוויר של בריטניה וצרפת להפציץ את בסיסי האוויר במצרים, ואפשרו לחיל האוויר הישראלי לסייע לכוחות היבשה והים של צה"ל. גם המשחתת המצרית איברהים אל-אוואל, שנשלחה להפגיז את חיפה, נתפסה ב-30 באוקטובר ע"י חיל הים הישראלי בסיוע אווירי.
חטיבת הצנחנים הממונעת התחברה בשעות הערב של ה-31.10 עם הגדוד המוצנח שלה בפתח המזרחי של מעבר המיתלה. למחרת, הסתבכה בקרבות קשים ובאבידות כבדות בתוך המעבר. בליל ה-31.10-1.11 הובקע המעבר.
חטיבה 9 החלה ב-1 בנובמבר את המסע הממונע שלה מאילת אל שארם א-שיח'.
ב-4.11 השתלטה החטיבה על המתחם המצרי בראס-נצראני. למחרת השתלטה חטיבה 9 בסיוע אווירי על שארם א-שיח', בעוד הצנחנים הרכובים מצטרפים אליהם מכיוון א-טור ובזאת הסתיים המבצע בהצלחה.

הקשר ב"מבצע קדש":

בטרם מבצע "קדש", חיל הקשר עסק בעיקר בהתארגנות מחדש לאחר מלחמת העצמאות, קליטת ציוד והטמעתו במסגרות חדשות אשר הוקמו ודרשו הדרכה והכשרה.
עם תחילת המבצע החיל נדרש לעמוד בשלוש משימות מרכזיות:

- יצירת קשר עם המערכת המדינית - ישראל, צרפת ובריטניה.
- לאפשר קשר בין המטה הכללי לבין העוצבות.
- לאפשר קשר בתוך העוצבות.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • נובמבר 2012

השליטה במבצע "קדש" התבססה בעיקר על:

- בחי"ר: קשר במ.ק. 300 ברמת גד'/פל', במ.ק. 536 ברמת פל'/מח' ובמ.ק. – 8,9,10 בכוחות הסדירים.
- בשריון: במ.ק. 508,510 ובכדי לקיים שת"פ עם החי"ר הוסבו מ.ק. 300 לגרסה ניידת על רכב למ.ק. 301.
- בחת"ם: המכשירים היו מקבילים בתחום תדרים שונה: מ.ק. 608 ומ.ק. 610.
- ברמת האוגדה והפיקוד: מ.ק. 193 מותקן על רכב.
- ברמת החט'/גד': מ.ק. 190/191.
- ברמה העל-עוצבתית: רק"ש 110 עם מ.ק. 193 לקשר על עוצבתי. רק"ש 120 עם ציוד תג"מ מתוצרת מוטורולה, קשר תג"מ וטלפרינטר לתעבורה או באמצעות תג"מ או בשילוב עם עורקי רדיו טלפון.

רק"ש 312 להקמת קשר רדיו-טלפון 4 אפיקים עם ציוד נושא מ.ק. 101 שהיה גדול מאוד מסורבל וציוד רדיו בתחום 90-70 מגה-הרץ שניהם מכשירים תוצרת ארה"ב ממלחמת העולם ה-2 וכן רק"ש קס"א לסיוע אויר. כל הרק"שים הותקנו על גבי קומנדקרים (נ.נ.).

<u>עיטור העוז הראשון לחי"ק</u>

קצין הקשר של גדוד הנח"ל המוצנח, סג"מ דן שליט, זכה בעיטור העוז על חלקו בקרב המיתלה.

מספר דן שליט:

"תחת לחץ המאורעות אבדה למפקדים תמונת המצב עקב בעיות מיסוך.

חידוש הקשר בין הכוחות, היה חיוני כדי להחזיר למפקדים את השליטה במצב.

כל הזמן היה צורך להשיג קשר... נאלצתי לצאת מהמחסה, ליצור קשר, להעביר הודעה, לקבל תשובה, לרדת למטה ולמסרה ל"מוטה" וחוזר חלילה וזאת תחת אש כבדה מכל הכיוונים.

המשפט שלמדנו בבה"ד 7 "המברק עבור יעבור", שימש עבורי מוטו - הייתי חייב להעביר את פקודות המפקד, כי "מוטה" המג"ד (מוטה גור, לימים הרמטכ"ל) לא יכול היה לעשות דבר ללא קשר."

על כך זכה דן שליט בעיטור העוז - עיטור העוז הראשון בחיל הקשר.

לאות ולעדות

כי 283724 סגן - משנה שליט דן

גילה גבורה
במילוי תפקיד קרבי
תוך חירוף נפש

תאור המעשה

על מעשה זה הוענק לו

עיטור העוז

לפי חוק העיטורים בצבא ההגנה לישראל תשל"ו-1970

רב אלוף דוד אלעזר
ראש המטה הכללי

ניסן תשל"ג
אפריל 1973

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • נובמבר 2012

השתלשלות האירועים

21:00– התראה ראשונית על חדירת גלשון אויר ממונע למרחב האווירי של ישראל.
קצין בחטיבת הנח"ל שהכוח בפיקודו שהה בסמוך לגבול ישראל זיהה באוויר שני גופים מעופפים הנעים בגובה רב לעבר גבול ישראל.
הקצין מדווח במהירות בכל רשתות הקשר על המתרחש. מילת הקוד שהעביר בקשר גרמה להקפצת כל ישובי אצבע הגליל ומחנות צבאיים רבים. מיד לאחר ההקפצה נעו לעבר האזור מסוקי קרב של חיל האוויר.
המסוקים ירו לעבר השטח הסמוך לגדר המערכת.
לאחר זמן קצר נחת אחד הגלשונים, צפונית לכפר יובל. לאוויר הוזנקה פצצת תאורה, המחבל הבחין בפצצת התאורה ולכן דומם את מנוע הגלשון והסתתר. בסריקות שבוצעו במקום, חוסל המחבל.

21:10– הכרזה על כוננות מפני חדירת הגלשון למרחב – מערכת ההתגוננות האזורית, האזרחית והצבאית נכנסות לפעילות.

21:15– הקמב"צ דיווח על כוננות בט"ש לפלוגת הקשר ולתאג"ד.

21:20 – הקמב"צ קיבל בקשר הודעה על כוננות נגד חדירת מחבלים לשטח ישראל.

21:30– סגירת היישובים במרחב בפקודת אלוף הפיקוד יוסי פלד.

21:40– גלשון נוסף נוחת לא הרחק מן הצומת, סמוך למנחת המסוקים שליד מחנה גיבור.
המחבל צועד במהירות על הכביש כאשר הוא נושא רובה קלצ'ניקוב, אקדח ומספר רימונים.

21:50– לעברו של המחבל התקרב טנדר צבאי, המחבל ירה לעבר הרכב. כתוצאה מירי המחבל נהרג הקצין סגן לירון פניני ז"ל שנהג בטנדר והחיילת שהייתה לצידו, תמר ארבל נפצעה.

21:55– המחבל פורץ למחנה "גיבור" – הוא התקדם בריצה, הגיע סמוך לש.ג. המחנה, ירה לעבר עמדת הזקיף והשליך רימון. הזקיף לא ביצע כל ניסיון לחסום את המחבל, ואף לא מתריע על כך והמחבל פורץ למחנה מבלי ששום דבר מפריע לו.
המחבל נע לאזור מואר ליד המטבח, האור אפשר לו לראות את החיילים שיצאו מחוץ לאוהלים והוא זרק רימון למרכז הרחבה שלפני המועדון. תוך כדי הוא נע לאזור חשוך סביב המכולות וליד אוהלי פלוגת הקשר, זרק רימון נוסף לעבר החיילים המתארגנים על ציודם.
סמ"פ הפלחי"ק שנזעק עקב היריות בפלוגה להגיע לאזור עשה צעדיו לקראת הפלוגה, המחבל מבחין בו, זורק לעברו רימון והוא נהרג במקום.
האפסנאי גדעון בשארי שומע את היריות, לוקח את נשקו ואפודו ויוצא לחפש את מקור הירי. כאשר הוא נתקל פנים מול פנים עם המחבל ליד מכולת הקשר, מתרחש ביניהם קרב יריות במרחק 30 מ'. גדעון נפצע וממשיך להשיב באש עד שהמחבל מתמוטט ונופל.

תוצאות האירוע:
6 הרוגים, מהם 5 מפלחי"ק נח"ל ו-10 פצועים.

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • נובמבר 2012

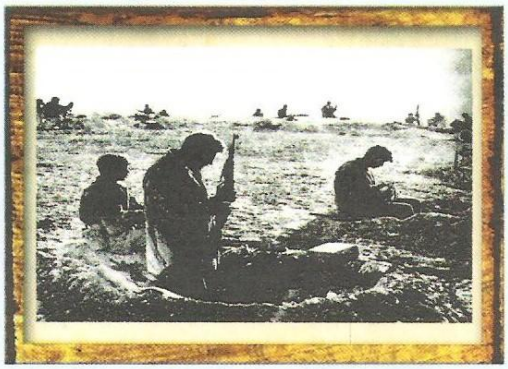

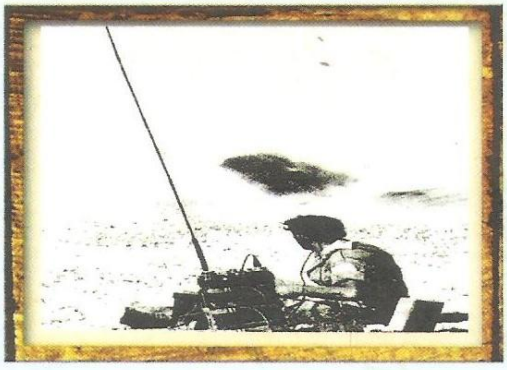

המוצב שלנו

"ליל הגלשונים"

ראש הממשלה: יצחק שמיר
שר הביטחון: יצחק רבין
רמטכ"ל: דן שומרון
קשר"ר: תא"ל בני מידן

בסוף מלחמת של"ג נוצרה היערכות מחדש על גבול לבנון, הוגדר שטח בין ישראל ללבנון שנקרא "נזרת הביטחון", על מנת ליצור מצב של חציצה בין כפרי המחבלים ליישובים בצפון.
בחודש אוקטובר 1987 עלו גדודי הנח"ל לתעסוקה מבצעית ב"קו סנול" (גבול הצפון).
בעת פעילות הבט"ש, הגדודים היו כפופים ישירות לחטמ"ר 769 שנמצא בסמוך לעיר קריית שמונה.
תפקידו של מפח"ט הנח"ל היה מנהלתי.
מפקדת החטיבה הייתה ממוקמת בקו האחורי של מחנה "גיבור", על כל מחלקותיה: תחזוקה, קשר, רפואה, שלישות וכו', על מנת שיוכלו לתת את כל האספקה השוטפת לקיום הבט"ש.
ביום רביעי ה-25 בנובמבר 1987 ניסו מחבלים מארגונו של אחמד ג'בריל "החזית העממית" לחדור באמצעות גלשונים לתוך שטחה של ישראל.

ששת הנופלים ב"ליל הגלשונים":

סרן יעקב (ג'קי) וייר ז"ל (סמ"פ פלחי"ק נח"ל)
סגן לירון פניני ז"ל (חיל המודיעין)
סמל דניאל דני מילר ז"ל (פלחי"ק נח"ל)
רב"ט ניב חזון ז"ל (פלחי"ק נח"ל)
רב"ט בנימין בני בסירטמן ז"ל (פלחי"ק נח"ל)
רב"ט גיא נתנאל ז"ל (פלחי"ק נח"ל)